

EINDGEBRUIKERSOVERLEG 3 MEI 2016

Jan Staes

Projectleider ECOPLAN

Universiteit Antwerpen

Departement Biologie

Onderzoeksgroep Ecosysteembeheer (ECOBÉ)

ECOPLAN team: Dirk Vrebos, Cedric Marsboom, Katrien Van der Biest, Steven Broekx, Inge Liekens, Leo de Nocker, Ruben Van De Kerchove, Stephanie Delalieux, Elina Bennetsen, Dries Landuyt, Francis Turkelboom, Wim Verheyden, Rolinde De Meyer, Dieter Mortelmans, Hans Keune, Sander Jacobs, Sam Ottoy, Karen Gabriels, Anuja Manjul, Peter Goethals, Jos van Orshoven, Martin Hermy & Patrick Meire

“Planning for Ecosystem Services”

ECOPLAN zal ruimtelijk expliciete informatie en instrumenten ontwikkelen voor de beoordeling van ecosysteemdiensten en van functionele ecosystemen als een kostenefficiënte strategie om de landgebruiksefficiëntie en milieukwaliteit te verbeteren.

- ECOPLAN loopt af als project op 31/12/2016
  - Project mag geen eindpunt worden! Focus dit jaar: valorisatie met eindgebruikers
  - Resultaten (kaartlagen, modellen, scripts, eindproducten) zullen vrij ter beschikking zijn voor uit-ontwikkeling door overheden, studiebureau's, middenveldorganisaties...
  - Wij willen dergelijke initiatieven actief faciliteren...

- = ruimtelijke informatie en scenario beoordeling
- = beoordelen van afwegingen en interacties
- = participatieve methoden

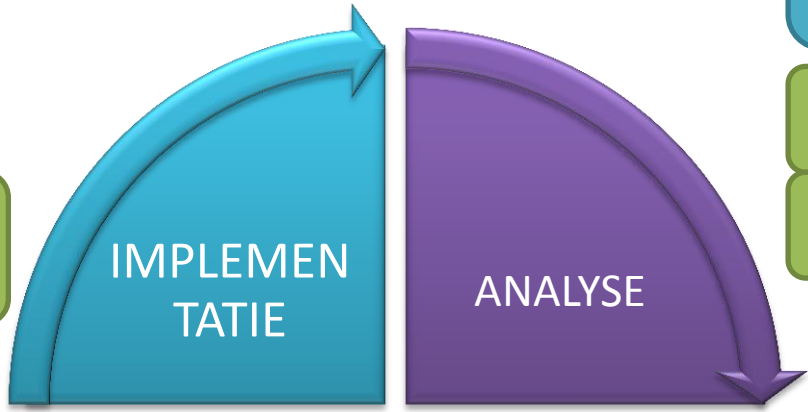
QuickScan
Samenvatten en visualiseren van kaartlagen op gebiedsniveau

Beoordeling van scenario's

Scenario Evaluator
Beoordeling van ruimtelijk expliciete ontwikkelingsscenario's

Participatieve ESD scenario ontwikkeling
Handleiding procesbeheer

Participatieve ESD kartering
Handleiding procesbeheer

Participatie & communicatie

ESD stakeholder analyse
*Identificatie van stakeholders
 Verdeling van lusten en lasten, & machtsverhoudingen*

ECOPLAN-monitor
Informatie over ESD

Geoportaal- webviewer
Online atlas & download

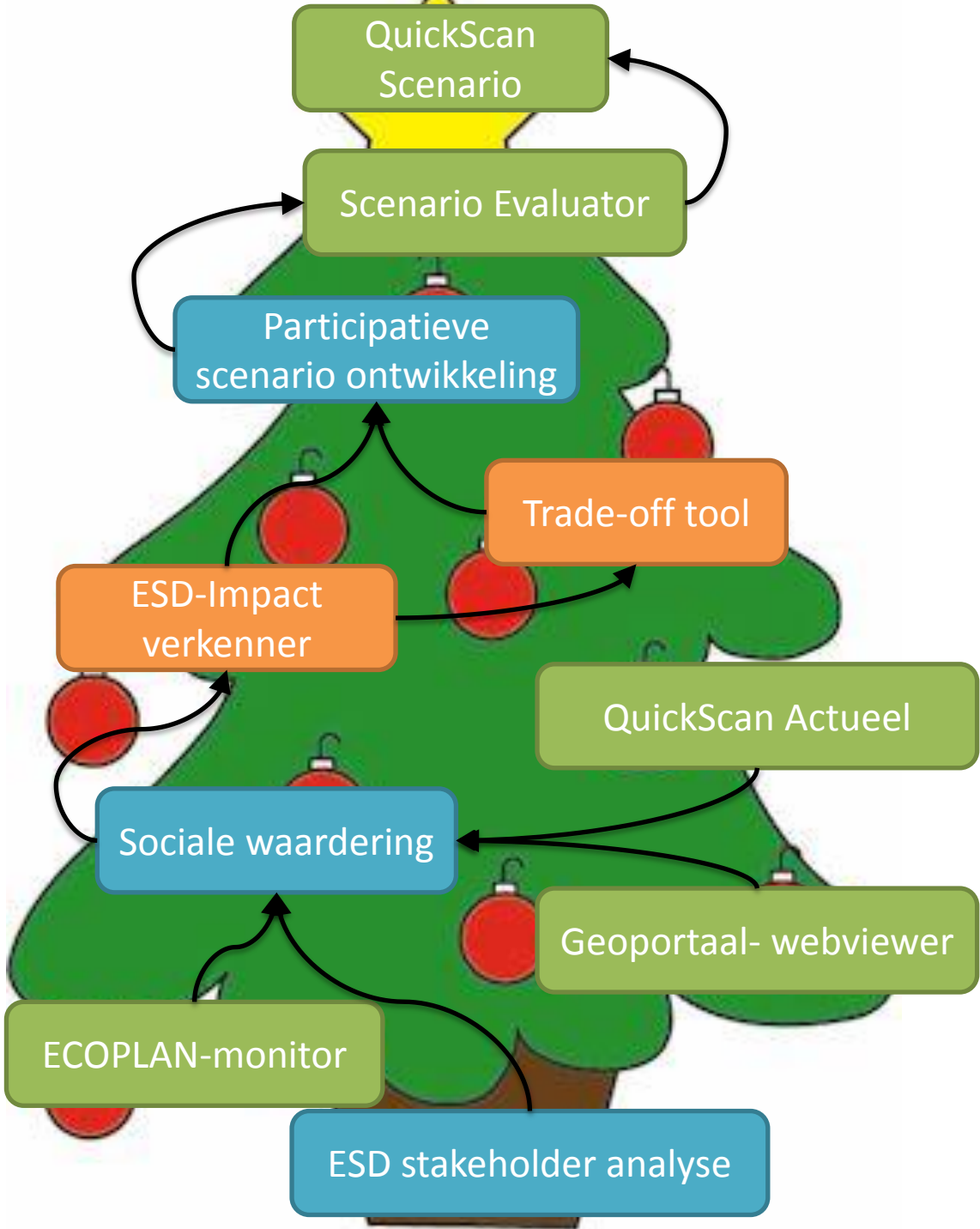
Kennis en draagvlak ontwikkeling

Trade-off tool
Kwantificering van impact maatregelen op ESD

Kennis en analysetools voor complexe ESD-interacties
(Interactieve database obv literatuurbronnen)

Vraag-aanbod inventarisatie ESD en sociale waardering

Gebruik van het ESD-concept voor scenario ontwikkeling

Specifiek
(ruimtelijk) expliciet
Kwantitatief (monetair)
Beperkt aantal diensten

Participatief traject

Scoping diensten en maatregelen
kwalitatief + kwantitatief
Wat als?

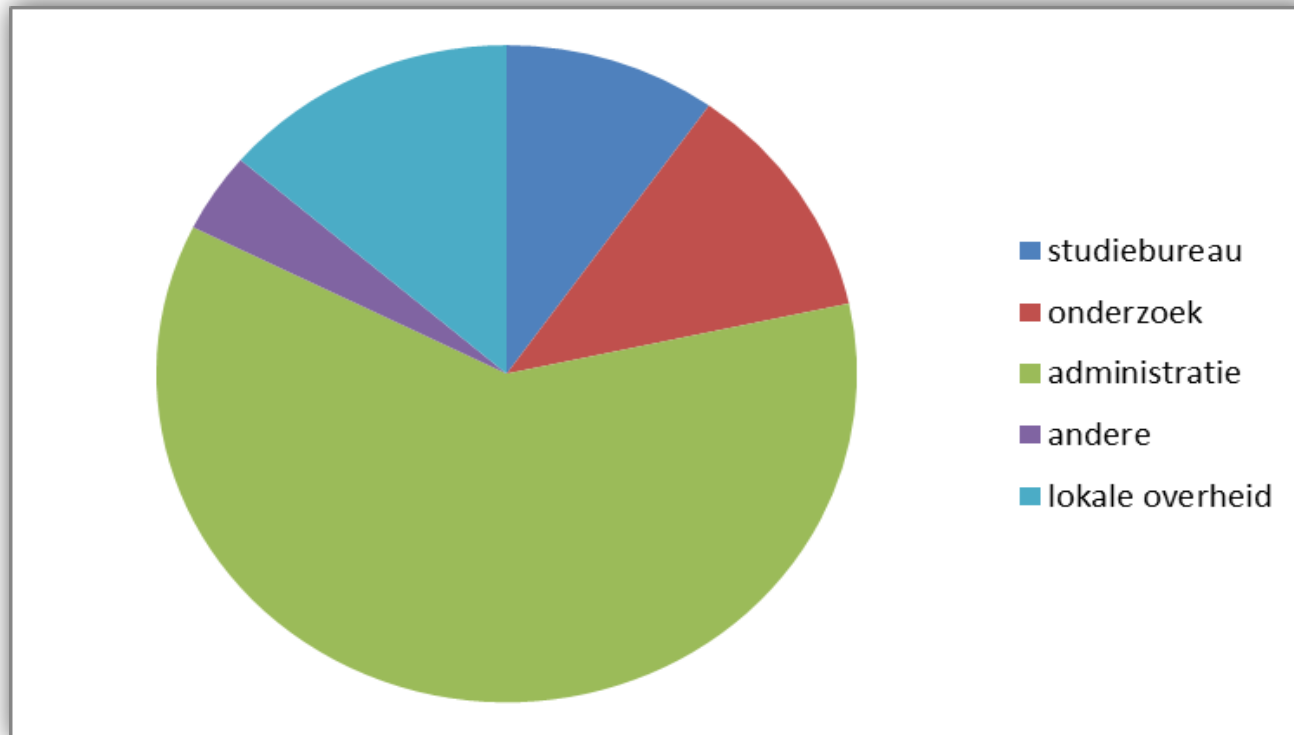

Participatief traject

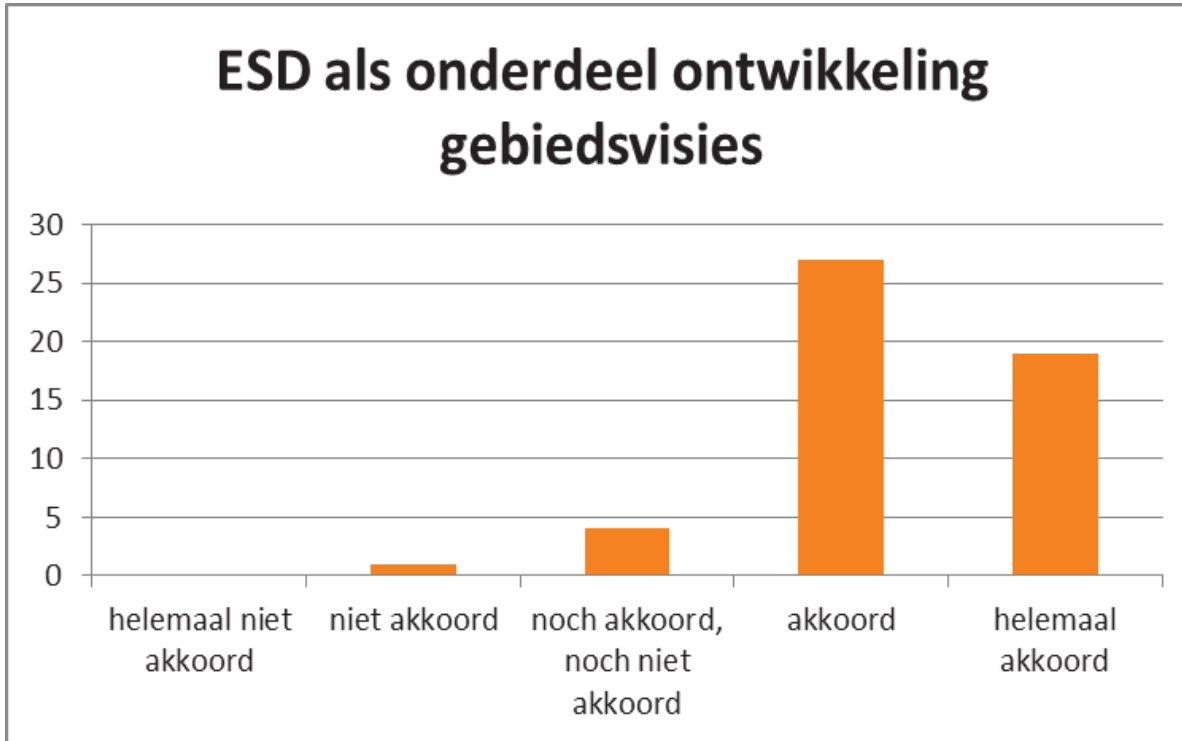
Alle mogelijke diensten
Kwalitatief
Algemene informatie

- Tools zijn complementair, op zich heeft elke stap een meerwaarde.
- Afhankelijk van Doelstelling
  - Technische beoordeling (MER, MKBA)
    - Top-down projecten, financiering
    - Maatschappelijke baten
  - Draagvlak ontwikkeling en visievorming
    - Bottom-up projecten, collectief
    - Mensen laten samenwerken
    - Lokale baten

Feedback ECOPLAN - event

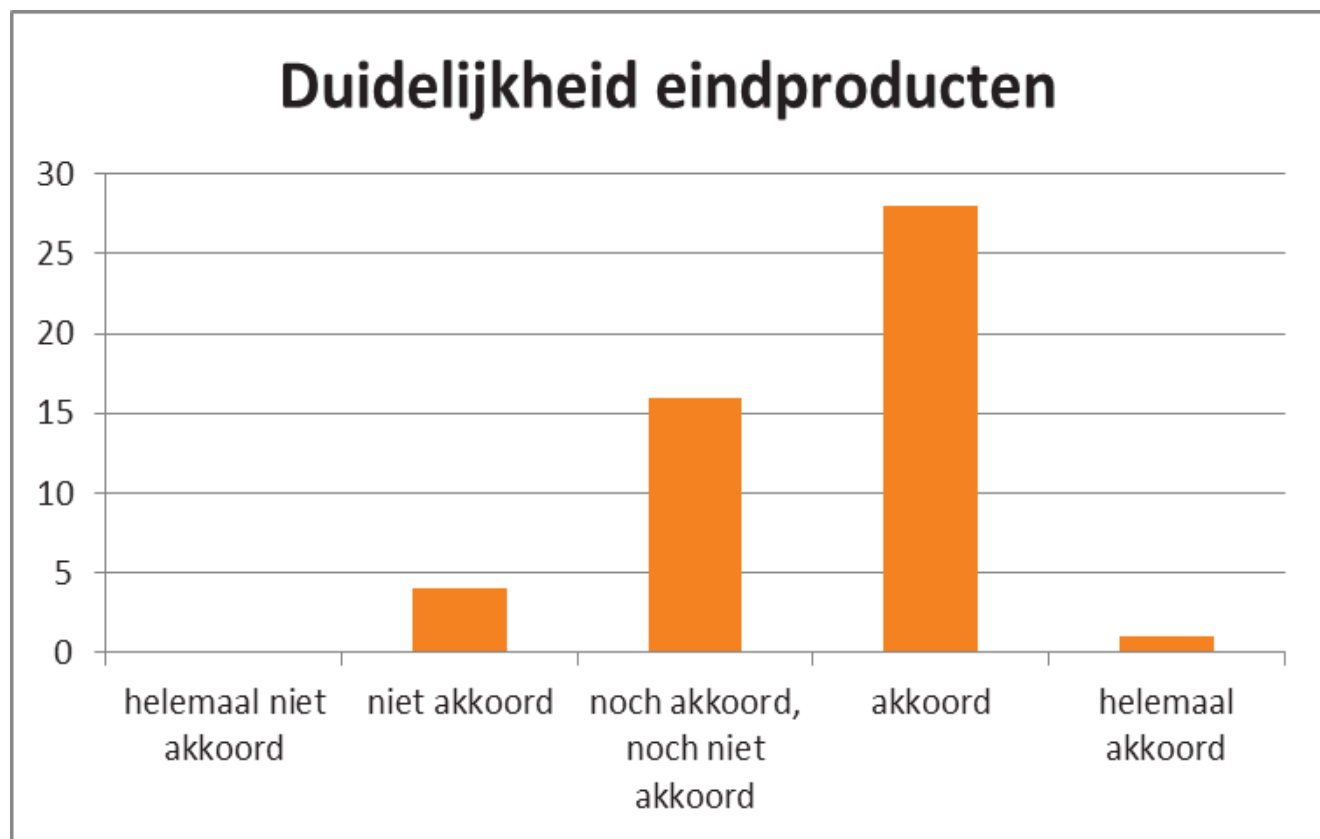

51 personen van de ongeveer 80 aanwezigen vulden de vragenlijst in. Van deze 51 mensen was de meerderheid werkzaam bij een Vlaamse administratie (61%), 14% bij een lokale overheid, 12% bij een onderzoeksinstelling en 10% bij een studiebureau. Er waren geen ngo's aanwezig. De overige 4% was RIVM en Bosgroepen.

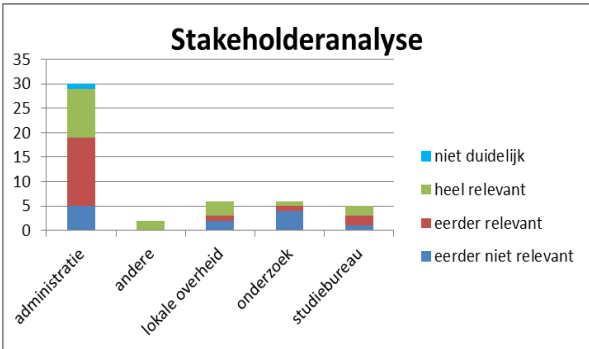
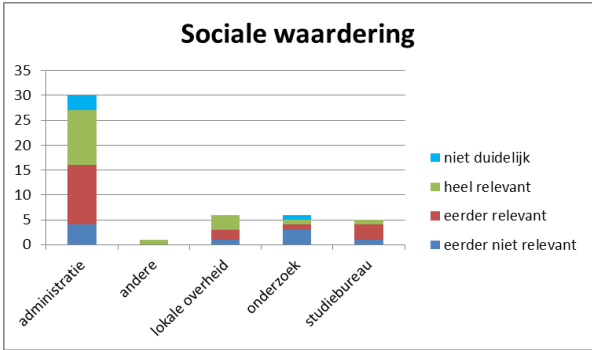
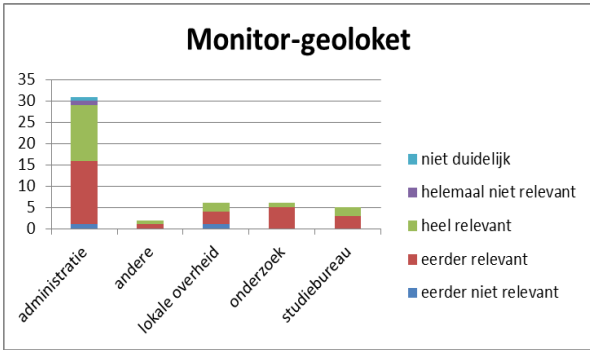
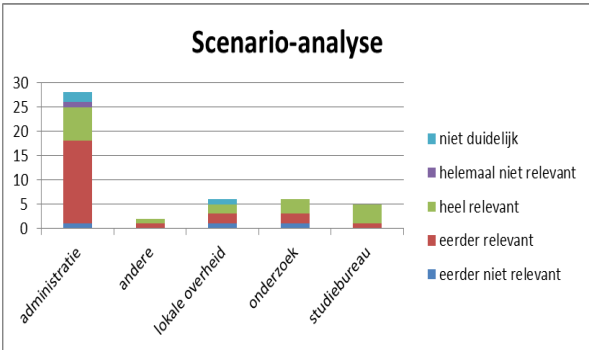
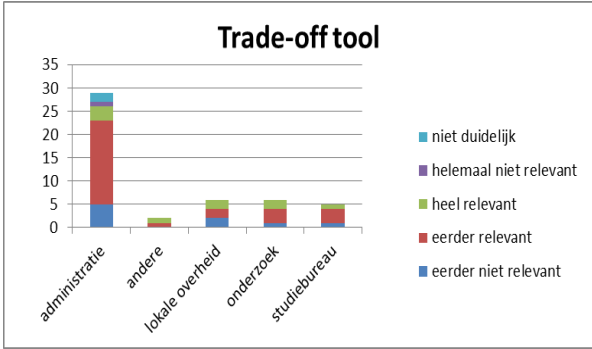
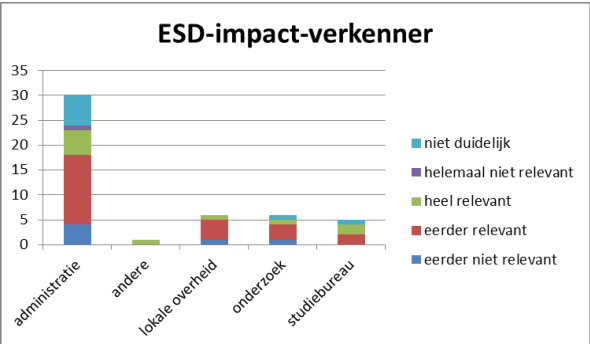
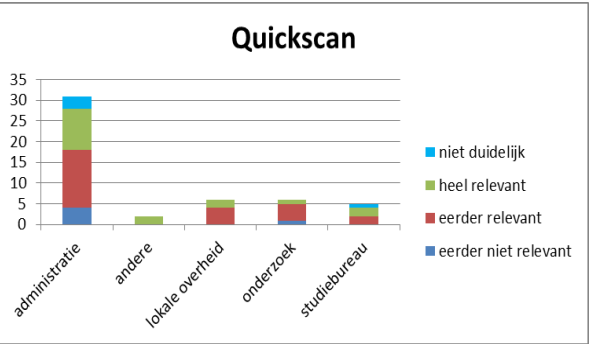
Van deze mensen was de meerderheid akkoord tot helemaal akkoord met de stelling dat ecosysteemdiensten onderdeel moeten uitmaken van het instrumentarium voor het ontwikkelen van gebiedsvisies (resp. 53% en 37%). 8% was hier eerder neutraal over. Dit had meestal te maken met het woordje “moeten” in de zin. Een aantal mensen gaven aan dat ze akkoord zouden gaan als het “kunnen” was (dus geen verplichting). Slechts 1 persoon (lokale overheid) was niet akkoord met deze stelling.

59% vond het duidelijk na het horen van de presentaties wat de eindproducten gaan inhouden. Toch nog een ruime 33% antwoordt hier neutraal op. Uit de antwoorden op de bladen blijkt dat naarmate de eindproducten werden voorgesteld er wat verwarring ontstond over wanneer welk product is in te zetten en soms ook hoe er overlap/complementariteit is tussen de eindproducten. Slechts 8% (4 personen uit een Vlaamse administratie) hebben geen beeld van wat de eindproducten gaan inhouden.

De relevantie van de eindproducten voor het eigen werk of de eigen organisatie is erg uiteenlopend. In het algemeen kan gesteld worden dat de meeste eindproducten als eerder relevant beschouwd worden.

Hoe eindprodukten beter valoriseren ?

Aandachtspunten:

- Meer duidelijkheid over tools. Demonstratie-cases die meerwaarde aantonen.
- Plaats in planningsproces: wat wanneer gebruiken.
- Complexiteit eindprodukten: hoeveel tijd en moeite kost het om toe te passen

Doelstelling van vandaag

Kennismaking met de tools

- Advies en suggesties mbt uit-ontwikkeling, interface, toepassingsdomeinen.
- Ontwikkeling brochure voor promotie eindprodukten
- Trainingen voor gebruik tools
- Adoptie procedure eindprodukten

Sessies

13:30-14:10	Parallele Sessies Deel 1		
	ECOPLAN Scenario Evaluator (D0.15)	ESD-Impact verkenner (D0.11)	Stakeholder Analyse (D0.19)
14:10 - 14:20	Pauze		
14:20-15:00	Parallele Sessies Deel 2		
	QuickScan 2.0 geïntegreerd in Scenario Evaluator (D0.15)	Trade-off tool (D0.11)	Maatschappelijke Waardering (D0.19)
15:00 - 15:30	Bevindingen van de sessies en discussie/reflectie op deze oefening (D 0.15)		

ECOPLAN eindgebruikers overleg

DEEL 2: DISCUSSIE POST-ECOPLAN

Sessies

13:30-14:10	Parallele Sessies Deel 1		
	ECOPLAN Scenario Evaluator (D0.15)	ESD-Impact verkenner (D0.11)	Stakeholder Analyse (D0.19)
14:10 - 14:20	Pauze		
14:20-15:00	Parallele Sessies Deel 2		
	QuickScan 2.0 geïntegreerd in Scenario Evaluator (D0.15)	Trade-off tool (D0.11)	Maatschappelijke Waardering (D0.19)
15:00 - 15:30	Bevindingen van de sessies en discussie/reflectie op deze oefening (D 0.15)		

Opties

- Eindprodukten laten verder leven
  - Via toepassingsgerichte projecten (begeleiding)
  - Via gerichte vervolgp projecten voor actualisatie en uitontwikkeling
  - Via permanente financiering
  - Institutionaliseren van eindprodukten zodat ze véél gebruikt worden
    - Advisering vergunningen, projectbeoordelingen

ECOPLAN eindgebruikers overleg

DEEL 3: WAT KAN U NOG VERWACHTEN VAN ECOPLAN

Activiteiten

- Workshop Institutionele Aspecten ESD
- ES-conference (19-23 September)
- De SG begeleiden in scenario evaluatie (ECOPLAN-SE) & trainingen nogmaals aanhalen
- Rapport/Brochure eindprodukten
- Afsluitend ECOPLAN event December
- Update ECOPLAN monitor & geoloket

Activiteiten

- **Workshop Institutionele Aspecten ESD**
- ES-conference (19-23 September)
- De SG begeleiden in scenario evaluatie (ECOPLAN-SE) & trainingen nogmaals aanhalen
- Rapport/Brochure eindprodukten
- Afsluitend ECOPLAN event December
- Update ECOPLAN monitor & geoloket

Vlaanderen
is wetenschap

Beleidsmakers over ecosysteemdiensten...

Ervaringen uit de praktijk

Uitnodiging tot reflectiedag over ESD mainstreaming in beleid en praktijk

- ❑ Doel:
  - Uitgebreide presentatie van resultaten
  - Discussie en aanvulling vanuit eigen ervaring
  - Werken naar mogelijke beleidsaanbevelingen

- ❑ Tijd:
  - Halve dag, tijdstip: doodle voor beschikbaarheid

- ❑ Interesse? Vul alvast de intekenlijst in of neem rechtstreeks contact op met *dieter.mortelmans@inbo.be*

Activiteiten

- Workshop Institutionele Aspecten ESD
- **ES-conference (19-23 September)**
- De SG begeleiden in scenario evaluatie (ECOPLAN-SE) & trainingen nogmaals aanhalen
- Rapport/Brochure eindprodukten
- Afsluitend ECOPLAN event December
- Update ECOPLAN monitor & geoloket

EUROPEAN ECOSYSTEM SERVICES CONFERENCE

Helping nature to help us | University of Antwerp, Belgium, 19–23 September 2016

European Ecosystem Services 2016 conference *Helping nature to help us* will be the biggest European event in 2016 that links science, policy and practice on ecosystem services and natural capital. With our strong focus on practice and implementation we will showcase excellent knowledge and research, share working examples from business, land management, policy and local practice.

We have the pleasure to invite you to submit an abstract for a presentation, a poster or a stand. Please have a look at the [session descriptions](#) to select which session suits your expertise best and to prepare your abstract. The online abstract submission system will be open from **1 April** to **15 May** 2016.

The conference takes place at the University of Antwerp, Belgium from **19-23 September 2016 (K and D building, Aula Rector Dhanis)**.

[Proceed to abstract submission](#)

We have the pleasure to invite you to submit an abstract for a presentation, a poster or a stand. The conference will host more than 60 sessions. Interactive practice-oriented sessions will be held during a Networking day on Tuesday 20 September, whereas scientific sessions are planned for the Science showcase day on Thursday 22 September. All sessions will be supported by poster slots throughout the week. The Tuesday will also offer a marketplace where you can present specific products, games or other tangible elements for participants to experience and discover.

EUROPEAN ECOSYSTEM SERVICES CONFERENCE

Helping nature to help us | University of Antwerp, Belgium, 19–23 September 2016

Hereby we would like to call for the following:

Call for abstracts

Submit your abstract for a presentation or poster during the sessions on both the Networking day and Science showcase day. Please have a look at the [session descriptions](#) to select which session suits your expertise best and to prepare your abstract. The online abstract submission system will be open from **1 April to 15 May 2016**.

2. Call for stands

Submit a short description for a stand at the marketplace at the Networking day. We offer simple stands, equipped with a table, poster panel and socket. Any extra facilities for your stand will need to be arranged by yourself. Please note that the stand should be constantly manned. Please also submit your stand proposal through the online abstract submission system from **1 April to 15 May 2016**.

3. Call for sponsors

During the Networking day we offer conference booths on a commercial basis. If you would like to promote your company or organisation, have a look at our [sponsorship page](#). We are looking forward to your input.

Programma

Day/ Time	19 Sept Mon.	20 Sept Tue.	21 Sept Wed.	22 Sept Thur.	23 Sept Fri.
08:30					
09:00		Welcome, keynotes I&II	Welcome, keynotes I&II	Parallel sessions	ESP member meeting, Open follow-up sessions
10:00			Coffee break		Coffee Break
10:30		Coffee break	Parallel sessions	Coffee break	Keynotes
11:00	Registration	Matchmaking market/ Parallel sessions	Pick up lunch	Parallel sessions	Panel discussion
12:00					Antwerp declaration, Closure
12:30		Lunch break	Excursions	Lunch break	
13:00	Welcome, keynotes	Matchmaking market/ Parallel sessions		Parallel sessions	
14:00	Coffee Break	Coffee break		Parallel sessions	
15:00	Panel discussion	Matchmaking market/ Parallel sessions		Coffee break	
15:30	Move to D-building	Matchmaking market/ Parallel sessions		Parallel sessions	
16:00	Poster sessions 1	Free time		Parallel sessions	
16:30	Welcome reception			Move to Poster sessions	
17:00					
17:30					
18:00	Closing words				Poster sessions 2
19:00		Reception/ short speech by Rik Röttger			
20:00		Conference dinner (end 23:00)			

Activiteiten

- Workshop Institutionele Aspecten ESD
- ES-conference (19-23 September)
- **De SG begeleiden in scenario evaluatie (ECOPLAN-SE) & trainingen nogmaals aanhalen**
- Rapport/Brochure eindprodukten
- Afsluitend ECOPLAN event December
- Update ECOPLAN monitor & geoloket

Studiegebieden

- Eerdere interacties met SG
  - Actuele/potentiële ESD levering
    - Geoloket & QuickScan 1.0
    - Aftoetsen hoe en wat er verandert in gebied
- Vanaf eind Mei is de Scenario Evaluator operationeel voor 18 diensten.
  - Scenario's effectief doorrekenen voor SG, al dan niet ter plaatse (demonstratie)
  - QuickScan 2.0 terugkoppelen

Trainingen

- Een hands-on cursus van halve of hele dag (per tool), al dan niet toegepast op een concreet studiegebied.
  - Open oproep voor alle tools (workshop gedurende 2 à 3 dagen)
  - Op vraag en op maat voor eindgebruikersorganisaties

Activiteiten

- Workshop Institutionele Aspecten ESD
- ES-conference (19-23 September)
- De SG begeleiden in scenario evaluatie (ECOPLAN-SE) & trainingen nogmaals aanhalen
- **Rapport/Brochure eindprodukten**
- Afsluitend ECOPLAN event December
- Update ECOPLAN monitor & geoloket

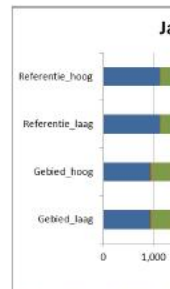
Brochure

- Aandacht voor taalgebruik, toegankelijkheid
- Uitgewerkte voorbeelden en illustraties
- Breed te verspreiden

Wat ?

Om snel een beeld te krijgen van de levering van de diensten te ver-
zowel biofysische als monetair

De ruimtelijke expliciete inform-
totale levering per zone en pr-
resultaten voor een geselecte-
zelf kan selecteren. De refere-
stroomgebieden, bekkens, eco-
ook vergeleken worden.

In dit voorbeeld wordt de bereik-
provincie Limburg vergeleken m

Voor wie en wanneer ?

De QuickScan tool is ontwikkel-
De QuickScan kan gehanteerd v

In de verkenningfase geeft d-
welke diensten meer of minder

Wat ?

Bij ruimtelijke inrichtingsprojecten wordt vaak
gewerkt met het idee van multifunctionaliteit.
Maar wat betekent dit in termen van
ecosysteem-diensten. Welke relaties bestaan
er zoal tussen twee diensten? Gaan bepaalde
ecosysteem-diensten goed samen, en hoe kan
men zo'n "win-wins" realiseren of versterken?
Welke diensten werken elkaar tegen, en hoe
kan men indien nodig de potentiële conflicten
verzachten? Met de ESD-IMPACT-verkenner
kan je dit onderzoeken.

De IMPACT-verkenner biedt een overzicht van de potentiële relaties
tussen twee ecosystemendiensten.

De IMPACT-verkenner kan ook gebruikt worden bij de opmaak van concrete
actieplannen om "win-wins" te realiseren of eventuele conflicten te verzachten.

Voor wie en wanneer ?

De ESD-IMPACT-verkenner is ontwikkeld voor een breed publiek: ruimtelijke planners, (lokale) projectcoördinatoren... en een
brede groep van andere geïnteresseerden. Er is geen specifieke voorkennis vereist.

In de verkenningfase kan met de ESD-IMPACT-verkenner enerzijds een analyse gemaakt worden van de vele relaties tussen
ecosysteemdiensten die momenteel geleverd worden in het projectgebied. Tijdens zo'n verkenning kunnen anderzijds ook alle
mogelijk betrokken stakeholders in beeld gebracht worden, waarbij men ook de relaties tussen de gewenste
ecosysteemdiensten onderzoekt (bv. potentiële impact van de selectie als overstromingsgebied op andere diensten).

De ESD-IMPACT-verkenner geeft een
overzicht van de mogelijke relaties tussen
twee diensten, waarbij ook inzicht
verschafd wordt in de mogelijke impact
van projectdoelstellingen (zoals bv. de
invloed van de optimalisatie van bepaalde
diensten op andere diensten).

Een overzicht van concrete maatregelen
kan helpen bij de opmaak van concrete
actieplannen. Dit instrument kan op
meerdere manieren ingezet worden
tijdens verschillende fases van het proces.

Activiteiten

- Workshop Institutionele Aspecten ESD
- ES-conference (19-23 September)
- De SG begeleiden in scenario evaluatie (ECOPLAN-SE) & trainingen nogmaals aanhalen
- Rapport/Brochure eindprodukten
- **Afsluitend ECOPLAN event December**
- Update ECOPLAN monitor & geoloket

Afsluitend ECOPLAN Event

- December 2016
  - Auditorium Hadewych, Hendrik Consciencegebouw, Albert II-laan, Brussel?
- Promotie tools, brochure
- Demonstraties

Activiteiten

- Workshop Institutionele Aspecten ESD
- ES-conference (19-23 September)
- De SG begeleiden in scenario evaluatie (ECOPLAN-SE) & trainingen nogmaals aanhalen
- Rapport/Brochure eindprodukten
- Afsluitend ECOPLAN event December
- **Update ECOPLAN monitor & geoloket**

Update ECOPLAN monitor & geoloket

- Update van kaartlagen & eenheden
- Tabblad Eindprodukten (fiches, rapporten, handleidingen & download)